

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР
СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ

XXVII ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ:
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНОСТІ
ТА ПРОГНОЗ МАЙБУТЬОГО** 29 листопада 2024 р., м. Харків, Україна

С М А Й Б У Т Н Є

У СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Ч ЮРИСПРУДЕНЦІЯ
КУЛЬТУРОЛОГІЯ

А ПОЛІТОЛОГІЯ
ПСИХОЛОГІЯ

С ПЕДАГОГІКА

Н СОЦІОЛОГІЯ

Е ЕКОНОМІКА

І ФІЛОСОФІЯ

Ф ФІЛОЛОГІЯ

С ІСТОРІЯ

Т МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Н НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

Б МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ
ХАРКІВСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТОЛОГІВ

**УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ:
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ
АНАЛІЗ СУЧАСНОСТІ
ТА ПРОГНОЗ МАЙБУТНЬОГО**

Матеріали
XXVII Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Харків, 29 листопада 2024 р.)

Харків
«Право»
2024

УДК 130.2+14+159.9+177+316+32+33+34+351+37+791+82
У45

Редакційна колегія:

Герасіна Л. М., докторка соціологічних наук, професорка (голова);
Панфілов О. Ю., доктор філософських наук, професор;
Прудников В. А., кандидат юридичних наук, доцент;
Смолянук В. Ф., доктор політичних наук, професор;
Чернишова Т. О., кандидатка філологічних наук, доцентка

Український соціум: соціально-гуманітарний аналіз сучасності та прогноз майбутнього : матеріали XXVII Всеукр. наук. -практ конф. (м. Харків, 29 листоп. 2024 р.) / [редкол.: Герасіна Л. М. (голова), Панфілов О. Ю., Прудников В. А. та ін.] ; ГО «Аналіт. центр сучас. гуманітаристики» ; Харків. асоц. політологів. – Харків : Право, 2024. – 100 с.

ISBN 978-617-8518-56-1

Матеріали містять доповіді, у яких висвітлено актуальні проблеми утвердження української національної та громадянської ідентичності в умовах російсько-української війни, соціально-гуманітарного буття українського соціуму, соціальних комунікацій у цифрову епоху та міжнародних відносин.

УДК 130.2+14+159.9+177+316+32+33+34+351+37+791+82

Відповідальність за зміст тез несуть автори.

© ГО «Аналітичний центр сучасної гуманітаристики», 2024

© Харківська асоціація політологів, 2024

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2024

ISBN 978-617-8518-56-1

Секція: Міжнародні відносини

Касарім Д. М.,
здобувач вищої освіти другого
(магістерського) рівня
за спеціальністю 291,
Харківський національний економічний
університет
імені С. Кузнеця

РОСІЙСЬКА-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА КРИЗЬ ПРИЗМУ КОНЦЕПЦІЇ «СПРАВЕДЛИВОЇ ВІЙНИ»

Починаючи з 26 лютого 2014 року Росія розв'язала війну проти нашої держави, коли було захоплено будівлю Верховної Ради Криму. На початковому етапі ця війна мала ознаки «гібридної війни» [1], тому що Росія не визнавала наявності своїх військ на території Донецької та Луганської областей. 15 травня 2014 року Генеральною прокуратурою України організації ДНР та ЛНР були кваліфіковані як терористичні організації, які збройним шляхом здійснюють терор на Сході України. 16 січня 2017 р. Україна подала позов до Міжнародного суду ООН з метою притягнення РФ до відповідальності за вчинення актів тероризму та дискримінації протягом її незаконної агресії проти України (лише 31 січня 2024 року Міжнародний суд виніс рішення, у якому визнав факти порушення Росією Конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму та Конвенції про заборону всіх форм расової дискримінації). Але лише 30 травня 2017 р. прокуратура Автономної Республіки (АР) Крим за матеріалами Служби безпеки України відкрила кримінальне провадження за фактом розв'язування посадовцями РФ, службовими особами державних органів та органів місцевого самоврядування АР Крим «гібридної війни» проти України. 24 лютого 2022 р. вона здійснила вторгнення в Україну і розпочалася відкрита фаза російсько-української війни [2].

РФ з самого початку порушила принцип *jus ad bellum*, а саме: справедливую причину (*just cause*), правильний намір (*right intention*), останній засіб (*last resort*) та пропорційність (*proportionality*) [3]. 2 березня 2022 р. Генеральна асамблея (ГА) ООН засудила агресію РФ проти України та підтвер-

дила свою відданість суверенітету, незалежності, єдності та цілісності України, включно з її територіальними водами. 141 держава підтримала резолюцію ГА ООН з вимогами до РФ стосовно припинення агресії проти України і лише п'ять висловилися проти.

У ході російсько-української війни РФ порушила усі основні принципи *jus in bello*. Так, найважливішим правилом четвертої Женевської конвенції, як і всього міжнародного гуманітарного права, є захист цивільних осіб під час війни, зокрема під час окупації [4]. Цим правилом нехтують російські військові, свідомо обстрілюючи цивільну інфраструктуру українських міст і гуманітарні коридори, проводячи масові розстріли на захоплених територіях чи примушуючи українських громадян до служби в російській армії. Російські окупанти свавільно вбивають і катують цивільних, гвалтують жінок і дітей, розстрілюють лікарів, священнослужителів і журналістів. В оточених або захоплених Росією містах немає води, їжі, ліків та електроенергії. Окупанти обстрілюють продуктові бази, школи, лікарні, не пропускають гуманітарних конвоїв, позбавляють цілі регіони зв'язку з рештою світу й доводять їх до гуманітарної катастрофи. Під час російського вторгнення в Україну тисячі українських дітей були викрадені, депортовані та насильно усиновлені до РФ.

Женевські конвенції 1949 року та звичаєве міжнародне гуманітарне право прямо забороняють нападати на цивільні об'єкти, розміщувати військові об'єкти поруч із цивільними, атакувати історичні пам'ятки. Пам'ятки архітектури, яких росіяни знищили десятки, знаходяться під захистом Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту. Бомбардування їх є порушенням норм міжнародного гуманітарного права. ЮНЕСКО вже нарахувало в Україні десятки пошкоджених об'єктів культури і вимагає від Росії негайно припинити атаки на цивільні об'єкти в Україні.

Іншим зобов'язанням у рамках третьої Женевської конвенції є дотримання прав військовополонених [5]. Норми цього міжнародного договору забороняють фізичне та психологічне катування й негуманне поводження з полоненими, незалежно від дій, які вони вчиняли в минулому. Полонені мають право на їжу, воду, контакт із рідними. Жінки-військовослужбовиці в полоні мають утримуватись окремо від чоловіків, за ними має наглядати персонал жіночої статі, мають забезпечуватись їхні особливі санітарно-гігієнічні та медичні потреби. Російські загарбники неодноразово вчиняли тяжкі злочини проти українських полонених, що є порушенням правил

і звичаїв війни. Вони розстрілювали та катували українських полонених, знущалися з них, тим самим порушуючи вимоги третьої Женевської конвенції.

Гаазькі та інші спеціалізовані конвенції обмежують методи та засоби ведення воєнних дій. Деякі види озброєння є особливо небезпечними, адже завдають надмірних фізичних ушкоджень або мають невибірккову дію, тобто знищують усе живе на своєму шляху. Використання Росією касетних, термобаричних «вакуумних» бомб, протипіхотних мін в українських містах є порушенням Гаазьких конвенцій і звичаєвого міжнародного гуманітарного права. Застосування російськими військовими в Україні фосфорних боеприпасів і запалювальних авіабомб порушує Конвенцію про конкретні види звичайної зброї.

Атака й захоплення Чорнобильської та Запорізької атомних електростанцій є грубим порушенням Договору про нерозповсюдження ядерної зброї та Міжнародної Конвенції про боротьбу з актами ядерного тероризму та звичаєвого міжнародного гуманітарного права.

У подальшому дуже важливим буде після перемоги України дотримання РФ принципів *jus post bellum* – принципів справедливого післявоєнного миру, а саме: відновлення територіальної цілісності української держави в кордонах 1991 року, виплата репарацій Україні за завдані збитки, відновлення (економічне, соціальне, політичне тощо) регіонів та українського суспільства в цілому, часткова або повна демілітаризація РФ, кримінальне переслідування військових злочинців тощо.

Таким чином, концепція «справедливої війни» сьогодні має особливе значення для України, тому що Росія порушила норми як *jus ad bellum* так і порушує норми *jus in bello*, щоденно вбиваючи цивільних українських громадян, знищуючі житлові будинки, руйнуючі інфраструктуру [6]. Але за воєнні злочини росіянам доведеться відповідати згідно з нормами міжнародного права. Людство повинно створити дієвий механізм контролю за дотриманням основних положень концепції «справедливої війни», на жаль, нині діюча ООН не виконує свої функції щодо підтримки миру та деескалації насильства, держави-ізгої руйнують існуючий світовий порядок і пропонують нову модель світоустрою, де панівним буде принцип «ильнішому дозволено усе». Тому в сучасних умовах дуже актуальним стає питання модернізації концепції «справедливої війни» для адаптації до нових реалій міжнародних відносин та сучасних конфліктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Требін М. П. Феномен «гібридної» війни. *Гілея: науковий вісник*. 2014. Вип. 87. С. 366–371.
2. Смолянук В. Ф. Перша європейська війна третього тисячоліття: пролог чи епілог?(політичні нотатки до російсько-української війни 2014–2022 років). *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2022. № 3 (54). С. 145–163. DOI: <https://doi.org/10.21564/2663-5704.54.265738>
3. Маффесолі М. Справедлива війна. *Український соціум*. 2022. № 4. С. 108–111. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2022_4_10 (дата звернення: 15.11.2024).
4. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text (дата звернення: 15.11.2024).
5. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12 серпня 1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text (дата звернення: 15.11.2024).
6. *The Use of Force against Ukraine and International Law : Jus Ad Bellum, Jus In Bello, Jus Post Bellum / edited by Sergey Sayapin, Evhen Tsybulenko*. The Hague : T. M. C. Asser Press, 2018. xxviii, 458 p.

Науковий керівник: доктор філософських наук, професор *Требін М. П.*

Панфілов О. Ю.,
доктор філософських наук, професор,
Аналітичний центр сучасної
гуманітаристики

ФРАНЦІЯ В БОРОТЬБІ ЗА ЛІДЕРСТВО В ЄВРОПІ: ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ

За останнє десятиліття Європейський Союз (ЄС) зіткнувся з низкою серйозних криз, які загрожують його основним політичним режимам і майбутньому його державного устрою. Потенційно екзистенційні кризи, такі як криза Єврозони, міграція, криза COVID-19, вторгнення Росії в Україну вимагають лідерства, здатного і готового давати орієнтацію та забезпечувати стабільність.

ЗМІСТ

Секція: Економічні науки

Панюк Т. П., Гарбар С. П.

ВПЛИВ БРЕНДИНГУ ТА МАРКЕТИНГОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	3
---	---

Стамат В. М., Наконечна А. В.

ЛІДЕРСТВО ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ	5
---	---

Секція: Філософські науки

Дрозд Б. Ю.

ПРОЯВИ ПРОЦЕСУ ВІДЧУЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	9
---	---

Кобетяк Т. Р.

МІЖРЕЛІГІЙНИЙ ДІАЛОГ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА СТАБІЛЬНОСТІ УКРАЇНИ	13
--	----

Козловець М. А.

МЕНТАЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОЇ РЕАЛЬНОСТІ.....	16
--	----

Чаплінський Р. О.

АНТРОПОЛОГІЧНІ СМИСЛИ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ.....	21
---	----

Янішевський О. Л.

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ЛЮБОВІ ЯК ОСНОВИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕРЖАВНОСТІ УКРАЇНИ ВОЄННОГО ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ЧАСУ	25
---	----

Секція: Філологічні науки

Чернишова Т. О.

ВИКОРИСТАННЯ ДИСФЕМІЗМІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВОРОГА В ДИСКУРСІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	29
---	----

Секція: Юридичні науки

Городиський І. М.

ЮРИДИЧНІ ВИКЛИКИ МЕХАНІЗМУ УКРАЇНИ ЩОДО КОНФІСКАЦІЇ АКТИВІВ РФ	33
---	----

Ковтунова Л. Ю.

ДО ПРОБЛЕМ ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА..... 37

Назарова Ж. С.

ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ..... 43

Секція: Педагогічні науки

Колодій Ю. В.

РОЗВИТОК ОБРАЗНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ

ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ 45

Петльована Я. В.

МАРКЕТИНГ В УПРАВЛІННІ ШКІЛЬНОЮ ОСВІТОЮ

В УМОВАХ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО МОНІТОРИНГУ 49

Шабаш Н. С.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН..... 52

Секція: Мистецтвознавство

Курбанов Г. О.

ОБРАЗ ЖІНКИ-ВОЇНА В АЗІЇ ТА ЄВРОПІ В МИНУЛОМУ

ТА МАЙБУТНЬОМУ 55

Секція: Психологічні науки

Заміщак М. І., Охріменко Т. І.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ

ПСИХОЛОГІВ 58

Чубенко Л. А.

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

ЗА ДОПОМОГОЮ КАЗКОТЕРАПІЇ..... 60

Секція: Соціологічні науки

Вишневський Т. Ю.

РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ:

ОСОБЛИВОСТІ ПРОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО

КОНТЕНТУ ЧЕРЕЗ TELEGRAM..... 64

Секція: Політичні науки

Малиновський В. Я.

ОСОБЛИВОСТІ УТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 67

Требін М. П.

СУЧАСНИЙ СВІТОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС: СУТНІСТЬ
І НАПРЯМИ РОЗВИТКУ 71

Секція: Міжнародні відносини

Касарім Д. М.

РОСІЙСЬКА-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА КРИЗЬ ПРИЗМУ
КОНЦЕПЦІЇ «СПРАВЕДЛИВОЇ ВІЙНИ» 81

Панфілов О. Ю.

ФРАНЦІЯ В БОРОТЬБІ ЗА ЛІДЕРСТВО В ЄВРОПІ:
ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ 84

Тверезовський А. В.

СУЧАСНА МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА США 87

Томах Д. А.

РЕЛІГІЙНІ ТА ЕТНІЧНІ КОНФЛІКТИ В ІРАНІ 91

Наукове видання

**УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ:
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ
АНАЛІЗ СУЧАСНОСТІ
ТА ПРОГНОЗ МАЙБУТНЬОГО**

Матеріали

XXVII Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Харків, 29 листопада 2024 р.)

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 03.12.2024. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 5,8. Обл.-вид. арк. 5. Тираж 100 пр. Зам. № 207

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20, (063) 254-50-84
Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>

E-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua

E-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5748 від 06.11.2017